

S PRVE SEJE NOVEGA SKLICA OBČINSKE KONFERENCE ZKS

OCENA DRUŽBENOPOLITIČNIH RAZMER

Oceno družbenopolitičnih razmer v občini Laško po pismu predsednika Tita in 29. seji CK ZKS je podal sekretar komiteja Občinske konference ZK Laško tov. CVETO KNEZ.

Uvodoma je poudaril, da takšno oceno narekuje sam proces političnega dela, ker neprestano iščemo odgovor na vprašanja:

1. kakšen je naš dejanski odnos med tistim, o čemer se dogovarjamo in tistim, kar resnično delamo;

2. kakšen je delež naše celotne občinske organizacije in slehernega komunista tako pri izvajanju strateških nalog kakor tudi pri številnih majhnih spopadih, ki jih terjata sedanja etapa naše revolucije;

3. v čem so — gledano skozi družbenopolitične razmere v posameznih okoljih — doseženi rezultati, kakor tudi v čem so posamezne slabosti in različni odpori nasploh in v lastnih vrstah, ki zmanjšujejo našo revolucionarno moč in zavirajo še hitrejšo uresničevanje sprejete politike.

In končno: s kompleksno politično oceno razmer v občini naj bi nova vodstva že na začetku svojega mandata spoznala politično situacijo ter na osnovi takega spoznanja programsko začrtala smeri delovanja celotne občinske organizacije v prihodnjem obdobju.

Ko je potem govoril o aktivnosti naših organizacij, ki v prvi vrsti obravnavajo vprašanja s področja uveljavljanja ustavnih dopolnil, aktivnega odnosa komunistov do razreševanja nakopičenih ekonomskih problemov, vprašanja aktivnosti naših članov v drugih družbenopolitičnih organizacijah in samoupravnih organih, skrb za spreminjanje socialne strukture same Zveze komunistov, vprašanja vpliva Zveze komunistov na celotno kadrovsko politiko v posameznih sredinah in dokaj kreativen odnos do snovanja razvojnih konceptov organizacij združenega dela in krajevnih skupnosti, pa tudi občine kot celote, je tudi ugotovil, da se v organizacijah dosledneje uveljavlja princip demokratičnega centralizma, da je delo organizacije programirano in razpravam sledijo konkretni sklepi, katerih uresničevanje je podvrženo kritičnim ocenam. Obdobje deklarativnega izrekjanja za stališča Pisma je že prešlo v fazo resnega, poglobljenega in konkretnega uresničevanja politike Zveze komunistov. To

velja za vse naše organizacije in tudi za vse druge oblike našega delovanja. Tako kot v organizacijah združenega dela in krajevnih skupnosti, tudi na nivoju občine, vodstva skupščine in družbenopolitičnih organizacij delujejo koordinirano in enotno.

POTREBNA JE STALNA AKTIVNOST IN NAŠA PRISOTNOST V VSEH DRUŽBENIH DOGAJANJH

Naš boj in naša stalna prizadevanja so v tem, da zagotovimo stalen proces razčiščevanja, kar pomeni, da mora biti v vseh naših razmišljanjih in akcijah prisoten duh Pisma in 29. seje. Gre torej za stalno in konkretno aktivnost, za idejnopolitično jasno izoblikovana stališča, za našo prisotnost v družbenih dogajanjih, za doslednost in za neprestan spopad z vsemi tistimi stališči in silami, ki težijo otopiti ost sprejetih stališč, ki želijo naša stališča razvrednotiti in jih potisniti ob stran, ki želijo, da bi se praktični ukrepi odlagali in nevtalzirali.

Takšna orientacija naše občinske organizacije ZK je znatno utrdila družbeno pozicijo Zveze komunistov in njen ugled med širokimi množicami naših delovnih ljudi in občanov. Zveza komunistov in njene posamezne organizacije so takšen ugled dobile tudi zato, ker so svojo aktivnost posvečale predvsem tistim problemom, ki so v posameznih okoljih resnično življenjskega pomena. Pri tem nimamo v mislih samo organizacije ZK v delovnih organizacijah, marveč tudi organizacije ZK v krajevnih skupnostih. Zlasti slednje so v zadnjem času storile kvaliteten premik v svoji aktivnosti, saj so spoznale, da je potrebno za reševanje odprtih vprašanj znotraj krajevnih skupnosti mobilizirati vse komuniste, ki prebivajo na njihovem območju, ne glede na njihovo osnovno partijsko povezanost. Seveda pa ob tem ne gre samo za drugačen odnos organizacij ZK v krajevnih skupnostih, marveč tudi za drugačen odnos vseh komunistov do problemov, ki se in se bodo v prihodnje še bolj reševali v samoupravno organiziranih zaključenih okoljih.

BOLJ ODGOVORNO PONASANJE KOMUNISTOV V VSEH SREDINAH

Ob tem pa seveda ne smemo in ne bomo prezreti vseh slabosti in pomanjkljivosti, pa tudi različnih odporov, ki bodo — če jih ne bomo odpravili — ogrozili celovitost našega dela, pa tudi že dosežene vsekakor pomembne rezultate pri razvoju samoupravnih odnosov, pri političnem, ekonomskem in socialnem razvoju posameznih sredin, in ne nazadnje tudi pri ugledu, ki ga je Zveza komunistov in naša občinska organizacija pridobila med delovnimi ljudmi in občani. Tudi v naši občini namreč opažamo, da so nekatere organizacije že izgubile prvotni delovni zalet. To pomeni, da imamo tudi pri naš posamezna okolja, v katerih komunisti slabo razčiščujejo idejna in politična (Nadaljevanje na 2. strani)

OCENA DRUŽBENOPOLITIČNIH RAZMER

Po decembrski seji občinske konference ZK se je medtem sestal na svojo prvo sejo novoizvoljeni komite, ki je na podlagi zaključkov konference sprejel konkretne sklepe za akcije.

Z delom so začele tudi nekatere novoizvoljene komisije. Zlasti komisija za idejno-politično izobraževanje je iz sprejetega programa obdelala materiale za začetek seminarja, medtem ko je kadrovska komisija tudi že pripravila predlog za izvolitev delegatov za kongres ZKJ (1) in ZKS (4).

(Nadaljevanje s 1. strani)

vprašanja v duhu Pisma in 29. seje, zaradi česar se odpirajo možnosti za ponovno aktivizacijo protisocialističnih sil. Tu imamo v mislih nekatere manjše organizacije ZK v delovnih organizacijah in tudi nekatere organizacije ZK v krajevnih skupnostih oziroma na terenu. Res je, da gre pri njih največkrat za nekatere objektivne pogoje dela — za izredno majhno in nestalno število članov. Toda kljub temu je zaskrbljujoče to, da v teh okoljih nima Zveza komunistov ustreznega vpliva.

Takšna naša zaskrbljenost je še bolj upravičena, če imamo v vidu nekatere druge podatke, ki nam povedo, da tam, kjer ni aktivnega dela komunistov, ali pa komunistov sploh ni, tudi ni čutiti dejavnosti drugih družbenopolitičnih organizacij, društev in samoupravnih organov. Res je, da imamo primere, ko so posamezni člani Zveze komunistov zelo aktivni, zlasti v krajevnih skupnostih, socialistični zvezi, sindikatih, med borci, mladino, društvi in drugod, četudi njihove matične organizacije kot celote niso prisotne v političnem prostoru. Toda to v nobenem primeru ne opravičuje dejstva, da Zveza komunistov, vzeto celovito, ne obvladuje posameznih sredin. Prav zato bo treba v prihodnje posvetiti posebno pozornost različnim svetom, političnim jedrom, političnim aktivom in drugim oblikam delovanja Zveze komunistov v posameznih sredinah in zagotoviti bolj odgovorno ponašanje komunistov v vseh sredinah.

NAŠA OSNOVNA FRONTA JE V DELU MED LJUDMI

Naslednja pomanjkljivost v našem delu je, da še vedno vse premalo usmerjamo naše člane v družbenopolitične in samoupravne organizacije. V nekaterih sredinah še vedno ne razumejo, da je naša osnovna fronta v delu med ljudmi. Zato bo v prihodnje morala naša občinska organizacija posvečati politizaciji množic, delu komunistov v samoupravnih organih, v krajevnih skupnostih, sindikatih, socialistični zvezi, med borci in mladino ter društvi prav toliko pozor-

nosti, kot svoji lastni organiziranosti in delavski večini v svoji organizaciji.

NEAKTIVNI HROMIJO NAŠO ENOTNOST IN AKCIJSKO UČINKOVITOST

Kljub povečani aktivnosti komunistov nasploh, imamo še vedno več kot 1/4 takšnih članov, ki ne kažejo nobene vidnejše aktivnosti, pa tudi ne kakršnekoli resne pripravljenosti za politično delovanje. Pa tudi pri enem delu tistih komunistov, ki jih sicer štejemo med delavne, je vprašanje, kakšna je njihova aktivnost. To pomeni, da naša idejno-politična diferenciacija in diferenciacija v smislu naše prisotnosti v družbenopolitičnem življenju še vedno ni

končana, kajti še zmeraj imamo precejšnje število takšnih članov, ki so brez konkretnega dela in brez konkretne odgovornosti. Pri tem nikaikor ne mislimo na žene-matere, niti na starejše in bolne člane Zveze komunistov. Gre za to, da imamo precejšen odstotek neaktivnih tudi v delovnih organizacijah. Zlasti ti s svojo ležernostjo bremenijo našo enotnost in akcijsko učinkovitost. Zato bodo morale organizacije ob sodelovanju občinskega vodstva ZK v prihodnje začeti ostreje razpravljati o teh vprašanjih.

Posebno zaskrbljujoče je kadrovanje tako v organizacijah ZK kakor tudi na vseh drugih področjih in ravneh od občinske skupščine, občinskega sindikalnega sveta, socialistične zveze do samoupravnih interesnih skupnosti in tudi drugih organizacij ter društev. Bolj ali manj argumentirani razlogi, predvsem pa včasih tudi čudni in negativni odnosi mnogih posameznikov do sprejemanja nekaterih pomembnejših funkcij na nivoju občine, narekujejo eno od naših pomembnih nalog v prihodnosti, da odločno zaostrimo odnose do tega vprašanja.

Na področju uveljavljanja ustav-

Iz razprave o poročilih na seji

K razpravi po poročilu o oceni družbenopolitičnih razmer v občini se je priglasilo 8 delegatov: Jože KRAŠOVEC, Stane KUŽNIK, Srečko ŠENTJURC, Aleksander ZOREC, Nande STRNAD, Mira KOŠAR, Milan ZEBIČ, Miha PROSEN in Emil ROJC, člani komisije za idejna vprašanja pri CK ZKS.

JOŽE KRAŠOVEC je nakazal nekaj problemov s področja šolstva ter opozoril na resno pomanjkanje učiteljev zlasti na podružničnih šolah. To krizo še zlasti povečuje okolnost, da ni na razpolago družinskih stanovanj za učitelje, kar povzroča, da razpisi največkrat ostajajo brezuspešni.

STANE KUŽNIK je govoril o nalogah SZDL ter še posebej o nalogah komunistov v socialistični zvezi, medtem ko je SREČKO ŠENTJURC razvil več misli o pojavih tehnokratizma in birokratizma v vseh sredinah ter opozoril na škodljive vplive teh pojavov za razvoj samoupravnih odnosov.

Njegova razprava je imela predvsem namen opozoriti, da problemov tehnokratizma ne smemo omalovaževati, ampak moramo proti njemu voditi ostro in neizprosno borbo tako v vrstah ZK in tudi izven nje.

ALEKSANDER ZOREC je nakazal nekaj misli o pomenu družbene samozaščite v občini in nasploh ter opozoril na nekatere probleme v zvezi s sredstvi javnega obveščanja. Posebej je poudaril vlogo in pomen odborov SLO, na koncu pa predlagal naj vse organizacije ZK proučijo vprašanje družbene samozaščite v svojih sredinah in odpravijo pomanjkljivosti v zvezi s tem.

MILAN ZEBIČ je najprej podal oceno dela komunistov na železnici po Pismu, nato pa govoril o uveljavljanju delavskih amandmajev ter o pomenu delegatskega sistema, ki se bistveno razlikuje od preživelega sistema. To pa pomeni, je poudaril, da poleg modernizacije gradimo na železnici tudi nove odnose.

MIRA KOŠAR je poleg vprašanj in problemov, s katerimi se srečujejo komunisti v Zdravilišču, načela še vprašanje odnosov do članov laškega akademskega kluba. S svojimi izjavami je želela opozoriti na pojav, da se člani tega kluba po končanem študiju zaposlujejo izven Laškega, čeprav želijo vsak na svojem področju delati za razvoj domačega kraja. Bila je mnenja, da do tega prihaja zato, ker zanje doslej nismo kazali potrebne zanimanja in že v času študija

OCENA DRUŽBENOPOLITIČNIH RAZMER

nih dopolnil še vedno obstoje nekatere tako imenovani pasivni odpori in razločki, ki so zasnovani na raznih ekonomskih in računovodskih problemih, pa tudi na mnenjih, da ta ali ona sredina že dolgo deluje tako, kot predvidevajo ustavna dopolnila. To velja še zlasti za tiste delovne in druge organizacije, v katerih ne nastajajo temeljne organizacije. Prav tu tudi organizacije ZK premalo upoštevajo dejstvo, da z novo ustavo resnično menjamo odnose znotraj samoupravnih organizacij združenega dela, interesnimi in družbenopolitičnimi skupnostmi. Znotraj organizacij združenega dela se marsikje in marsikdaj obnačajo tudi komunisti tako, kot da gre pri uveljavljanju ustavnih dopolnil za formalne spremembe v samoupravnih sporazumih, statutih in drugih splošnih aktih. Ob tem pa ne mislijo dovolj, da gre za resnično nove kvalitete v odnosih in da je potrebno uresničevanje ustavnih dopolnil jemati kot proces, ne pa kot enkratno dejanje, ki se zaključuje s tem ali onim samoupravnim aktom.

Zatem je ocena družbenopolitičnih razmer v občini opozorila na nekatere oblike tehnokratizma in birokratizma, ki skozi prikazovanje zaplete-

nih ekonomskih razmer skušajo zamisliti našo fronto, predvsem pa nosilci teh tendenc poizkušajo vse deformacije v ekonomski sferi izkoristiti zato, da bi zmanjševali pomen samoupravljanja in si zadržali svoje politične pozicije. Zato bomo morali komunisti uveljavljanju nove ustave posvečati v prihodnosti še več in bolj poglobljene pozornosti, več naše neposredne aktivnosti in to z razrednih pozicij. To pa je tudi eno od bistvenih in temeljnih vprašanj Pisma in 29. seje.

PROTISAMOUPRAVNIM TEŽNJAM ŠE POSEBNO POZORNOST!

Neposredno po pismu smo imeli v naši občini v mnogih organizacijah in sredinah primere povečane aktivnosti tistih naših članov, ki prej daljša časa niso bili prisotni v političnem življenju. Prav ti so prednjačili s kritično analizo posameznih razmer in pojavov, ki je mnogokrat že prehajala v kritizemstvo. Ko je Zveza komunistov nasploh in tudi naša občinska organizacija jasno postavila v ospredje, da Pismo in 29. seja pomenita boj za samoupravljanje, je njihova poli-

tična zagnanost kaj hitro usahnila. Čeprav njihovega deleža v politiki in aktivnosti naše organizacije ni več čutili, še to ne pomeni, da njihovih akcij in etatističnih pogledov na urejanje družbenih odnosov ne bomo več srečali. Možno je njihovo politično zavezništvo z ideološko povsem drugačnimi nazori, ki pa jih družni enotna — antisamoupravna platforma. Zato moramo biti komunisti povsod tudi na te pojave izredno pozorni.

VEČ PRIPRAVLJENOSTI ZA DELO V SINDIKATIH IN SOCIALISTIČNI ZVEZI

Ko ocenjujemo delež komunistov v aktivnosti drugih družbenopolitičnih organizacij, je rečeno v poročilu, pa kljub vsem premikom, le ne moremo mimo ugotovitve, da dobršen del našega članstva še vedno ne razume, kje je mesto našega delovanja. Zelo hitro se bomo morali dokopati do spoznanja, da se za politiko Zveze komunistov, za njeno razredno vsebino, za novo ustavo in za nove odnose, ki nastajajo na njeni osnovi, lahko učinkovito bojujemo samo med ljudmi, torej tam, kjer se ljudje organizirano združujejo. To pa je v socialistični zvezi in sindikatih, med borci, mladino in v društvih. Če tega ne bomo spoznali in spremenili svojega odnosa do naše dejavnosti v teh organizacijah in različnih društvih, potem bomo slej ko prej odtrgani od širokih množic delovnih ljudi in občanov, odtrgani od delavskega razreda in naša družbena pozicija se bo začela slabšati, naš ugled bo padel in vodilna vloga Zveze komunistov bo vprašljiva. Povsem odveč so naše sicer prizadevne razprave in vsa sprejeta stališča in sklepi o našem odnosu do oživiljanja klerikalizma, do kadrovske politike v družbi, do delegatskega sistema, do splošnega ljudskega odpora, do stanovanjske politike in gradnje stanovanj za delavce, do neupravičenih socialnih razlik, do samoupravne delavske kontrole itd., če za našo politiko, za našimi stališči ne bodo stale najširše množice delovnih ljudi in občanov, ki bodo pripravljene v organih, kjer se odloča, naša stališča tudi praktično uresničevati.

Podatki o aktivnosti naših članov kažejo, da so komunisti aktivni in pripravljeni delovati v najrazličnejših organih upravljanja, od delovnih organizacij in krajevnih skupnosti navzgor. Prav tako pa nam ti podatki povedo, da je sorazmerno majhno število naših članov aktivnih in pripravljenih delovati v socialistični zvezi in sindikatih, torej prav v organizacijah, ki imajo tudi nekatere pomembne ustavne funkcije. Zato moramo prav do teh dveh organizacij (Nadaljevanje na 4. strani)

Občinske konference ZKS Laško

vzpostavili potreben stik z njimi. Zato meni, da bi bilo potrebno proučiti možnosti, da čim več domačinov zadržimo v domačem kraju in si s takšnimi kadri zagotovimo naš nadaljnji razvoj.

MIHA PROSEN je menil, da je bila ocena družbenopolitičnih razmer v občini takšna, da bo mogoče sprejeti na njeni osnovi ustrezen akcijski program za naslednje obdobje. Nato je govoril o nalogah v zvezi s pripravami na oba kongresa, o nalogah v zvezi z volitvami ter o uresničevanju ustavnih dopolnil in nove ustave ter poudaril, da vidijo v pismu tovariša Tita in IB ne samo komunisti ampak tudi drugi delovni ljudje, dokument trajne vrednosti.

V razpravo se je vključil tudi **EMIL ROJC**.

V svojih izjavah je opozoril, da prehajamo sedaj v naslednjo fazo naše revolucionarne preobrazbe in da nas v tem obdobju čakajo zlasti tri pomembne naloge: reorganizacija ustave, priprave na oba kongresa in volitve. Vemo, je dejal, da so sile, ki so nasprotovale novi ustavi, izgubile bitko, imajo pa še možnost delovati na volitvah. Poizkusi diskreditirati ustavo se bodo pokazali tudi v tem, koga bomo delegirali za delegate in

če pri tem ne bomo pravilno postopali, delegatski sistem ne bo uspel. Od obeh kongresov pa pričakujemo, da se bomo dogovorili, kako se organizirati in idejno politično usposobiti. V tem smislu morajo potekati vse naše volilne konference. Sindikat in SZDL dobivata novo vlogo, Zveza komunistov pa se mora organizirati znotraj teh dveh organizacij. Zato je nujno, da bi na tej konferenci sprejeli sklep, da vse organizacije ZK osvojijo temeljni program idejno političnega usposabljanja.

Ko je potem govoril o problemu pomanjkanja kadrov v gospodarstvu, prosveti in drugih družbenih dejavnostih, je še posebej opozoril, da moramo paziti, da se teh problemov ne bomo začeli zavediti in reševati prepozno. Končno je ocenil, da je občinska organizacija ZK v Laškem dokaj zadovoljivo celovito obvladala položaj. Da pa bi bilo tudi v bodoče tako, se moramo čvrsto organizirati, ideološko podkovati, biti akcijsko učinkoviti in vselej tudi povezani z elementarnimi problemi delovnih ljudi.

OCENA DRUŽBENOPOLITIČNIH RAZMER

(Nadaljevanje s 3. strani)

cij spremeniti svoj odnos, spremeniti pa ga moramo tudi do vloge borcev in njihovih organizacij ter mladine in njenih organizacij, zavedajoč se, da samo revolucionarne izkušnje in mladostni polet skupaj dajeta udarno moč in zagotavljata kontinuiteto naših prizadevanj.

NAŠA STALIŠČA DO STABILIZACIJE SO JASNA

S področja gospodarstva naj omejnimo le tiste značilnosti gospodarskih gibanj, ki resneje vplivajo na politično situacijo v občini in na razpoloženje med ljudmi.

Kot osnovno kaže poudariti, da gospodarska rast občine — sodeč po dinamiki celotnega dohodka in fizičnega obsega proizvodnje — kaže ugodno sliko. Ta ugodna situacija pa se hitro spremeni, če pogledamo podatke, ki kažejo, da so se izredno povečala porabljenega sredstva, pogodbene in zakonske obveznosti. Tako je ostanek dohodka manjši kot v preteklem letu, kar se seveda negativno odraža tudi na akumulacijo naših delovnih organizacij, ki je manjša kot v preteklem letu kljub povečanju amortizacije nad predpisanimi stopnjami. Povečali so se tudi osebni dohodki, pri čemer kaže poudariti, da je to povečanje šlo v glavnem na račun kategorij najnižjih osebnih dohodkov.

V pogledu likvidnosti je resnično možno zaznati solidne rezultate, vendar pa vse te uspehe močno obremenjuje dejstvo, da se je situacija izboljšala predvsem zaradi povečanih kreditov za obratna sredstva in zaradi 40 % povečanja denarne mase. Večja finančna disciplina in spremenjene metode poslovanja na eni strani, na drugi strani pa povečani krediti in močan porast denarne mase, omogočajo kaj različne ocene o gibanju našega gospodarstva in še posebej likvidnosti tudi med člani Zveze komunistov, zlasti seveda med tistimi na najbolj odgovornih položajih. Zato moramo biti vsi pri ocenjevanju teh problemov in vprašanj zelo realni in ne smemo prikrivati doseženih rezultatov, prav tako pa bi bilo nesmiselno in politično nevarno prikrivati, kaj vse je vplivalo na te rezultate in kakšno ceno smo zanje plačali.

Zlasti zaskrbljujoča je ugotovitev o padanju akumulacije, ker se s tem srečujemo že dalj časa. Politična ocena tega problema je več kot nujna, še zlasti, ker se na njem »hranijo« tehnokratske in birokratske sile, ki poskušajo odgovornost za vse te in druge probleme v naši družbi naprti samoupravljanju in Zvezi komunistov. Menimo, da se premalo odloč-

no zoperstavljamo pogostim trditvam, ki poenostavljeno povedano poskušajo Zvezi komunistov dokazovati, da se neodgovorno obnaša do gospodarstva. Da gre pri tem za težnjo po ohranjanju tehnokratskih in drugih antisamoupravnih pozicij, je samo po sebi razumljivo. Takšni namigi o neodgovornem obnašanju Zveze komunistov do gospodarstva so neutemeljeni, ker imamo do stabilizacije gospodarstva jasno izoblikovana stališča. Tu so sklepi 36. in 39. seje predsedstva ZKJ, tu so stališča CK ZKS, ne nazadnje pa so to tudi stališča naše občinske konference, ki je vsako leto vsaj eno sejo posvetila prav tem problemom, seveda povezano z uveljavljanjem ustavnih dopolnil in s poglobljanjem samoupravnih odnosov. **Naše stališče je torej jasno: od položaja delovnega človeka v združenem delu, od njegovih ustvarjalnih pobud in od njegove produktivnosti dela je odvisna stabilizacija. Vse to nas komuniste — ob problemu akumulacije kot izhodiščnem vprašanju — še bolj zavezuje, da več in odločneje spregovorimo o produktivnosti dela, ki je slej ko prej temeljni element razvoja proizvodnih sil in samoupravljanja.** Pri tem ne mislimo, da bi govorili o produktivnosti s pozicij tehnokratske ali kakšne druge logike, marveč moramo govoriti s pozicij odgovornosti delavskega razreda, slehernega delavca in delovnih ljudi nasploh za družbeno produktivnost, torej s pozicij odgovornosti slehernega zaposlenega za storilnost, za kvaliteto dela, za boljše izkoriščanje proizvodnih zmogljivosti, za zmanjševanje stroškov in za od-

govornejši odnos do dela. Ti problemi na področju stabilizacijskih prizadevanj seveda povzročajo globoke posledice v razpoloženju in zavesti ljudi.

Te posledice bomo zmanjševali in počasi odpravljali samo na ta način, da bomo v ekonomski politiki odpravljali stare odnose in metode ter jih nadomeščali z novimi, tistimi, ki jih določa nova ustava.

Oceno dosedanega dela organizacij ZK je CVETO KNEZ sklenil z ugotovitvijo: »Čeprav je bilo izrečnih vrsto kritičnih pripomb, pa seveda to ne pomeni, da nismo dosegli pomembnih rezultatov. Doseženi rezultati, razredno osveščeni odnos Zveze komunistov do posameznih problemov in vprašanj, večja idejna in akcijska enotnost naše organizacije, ki je bila dosežena po Pismu in 29. seji in ne nazadnje večja prodornost in učinkovitost dela naše občinske organizacije in slehernega komuniste, so povečali ugled Zveze komunistov med našimi delovnimi ljudmi in občani. To nedvomno dokazuje tudi število novosprejetih članov med katerimi je več kot polovica delavcev iz neposredne proizvodnje. To pa še posebej dokazuje, da si je naša Zveza komunistov pridobila veliko zaupanje v vseh strukturah, še zlasti pa med delavskim razredom.

Celoten naš napor mora iti v smeri, da se dokopljemo do kar najbolj ustrezne osnove za programiranje našega prihodnjega dela, zavedajoč se, da sta od naše stalne aktivnosti odvisna tudi naš ugled in naša družbena pozicija.«

ZA DOGRADITEV ZDRAVSTVENEGA DOMA V RADECAH

SAMOUPRAVNI DOGOVOR

Delavci s področja Radeč in okolice so se dogovorili o združitvi sredstev za dograditev zdravstvenega doma. Ta akcija je toliko bolj pomembna, ker jo je podprl tudi Komunalni zavod za socialno varovanje iz Celja.

Sredstva bodo prispevali tudi občani, ki so zaposleni zunaj Radeč, zaposleni obrtniki, kmetijski proizvajalci in zdomci.

Družbenopolitične organizacije so na pobudo zdravstvenih delavcev in občanov pričele razmišljati o razširitvi zdravstvenega doma z namenom, da se pridobijo novi prostori za delo dveh zdravnikov splošne prakse, izboljšanje laboratorijskih uslug, rentgena, prostor za posvetovalnico in zobozdravstvo ter stanovanje hišnika.

Glede na te pobude je bil imenovan iniciativni odbor, ki je proučil vse možnosti za izvedbo zastavljenega programa.

Ta program je krajevna skupnost pričela izvajati po gradbenem odboru, ki je pripravil kompletno tehnično dokumentacijo, izdelal finančni načrt in časovno opredelil določene naloge.

Po terminskem planu naj bi gradnja pričela v marcu, objekt pa bi bil predvidoma predan v uporabo ob praznovanju krajevnega praznika.

„PO HITREM POSTOPKU“ - DA ali NE

Na predlog upravnega organa so se na januarski seji občinske skupščine znašli »po hitrem postopku« trije pomembni odloki:

— odlok o obveznem odlaganju in odvozu smeti,

— odlok o pokopališkem redu in

— odlok o pogrebnem obredu.

Skupščina je vse tri odloke na prigovore predstavnikov družbenopolitičnih organizacij ter nekaterih krajevnih skupnosti umaknila z dnevnega reda, ker je bil čas za široko razpravo prekratek.

Prepričan sem, da takšno odločitev občinske skupščine z zadovoljstvom pozdravljajo vsi, ki želijo v razpravi sodelovati, vsi, ki kažejo pripravljenost, da s svojimi predlogi in pobudami pomagajo izoblikovati takšne odloke s tega področja, ki bodo čim bližje praksi, tj. potrebam in življenju občanov.

Vsi trije odloki živo posegajo v odnos do občanov, da jih prav zato ne gre sprejemati »po hitrem postopku«, še manj pa sme biti namen, da bi sprejemali in uveljavljali odloke zaradi odlokov, daleč proč od prakse in življenja občanov.

Že nič koliko let so v veljavi odlok o odlaganju smeti in o parkiranju vprežnih vozil v Laškem, nekatere določbe s tega področja iz odloka o komunalni ureditvi in zunanjem izgledu naselij v občini Laško ter pokopališki red. Zato je bil že skrajni čas, da vsi ti predpisi doživijo korenite spremembe. To pa seveda v tem trenutku, če se ni nihče zganil že zdavnaj poprej, da bi jih nanovo pri-

skupnosti, odloke s takšno tematiko pa pripravljamo za seje, ne da bi bili predhodno dodobra obdelani v vseh sredinah in na terenu, ne da bi se o njih po široki razpravi izrekle ne le krajevne skupnosti ampak tudi vse družbenopolitične organizacije ter ne nazadnje tudi občani, ki se bodo z njihovo vsebino soočili prej ali slej, čim bodo sprejeti in uveljavljeni.

Naša občinska skupščina ima celo to možnost, da ima svoje glasilo, ki lahko pri tem odigra pomembno vlogo kot posrednik. Zato postavljamo upravnemu organu vprašanje:

— Ali ne bi bilo prav, če bi se upravni organ poslužil lastnega glasila in preko njega dal občanom možnost, da bi bili ti še pred sprejetjem seznanjeni z bistvenimi značilnostmi iz teh odlokov?

— Ali ne bi bilo prav, če bi jih preko lastnega tiska, kar preko drugih javnih občil ni v toliki meri možno, seznanili z vsemi posebnostmi iz teh odlokov v primerjavi s sedaj veljavnimi odloki s tega področja? Tako bi se lahko širok krog občanov in drugih dejavnikov na terenu vzpodbudil k razmišljanju, k predlogom in pobudam, da bi se na takšnih širokih

osnovah izoblikovala za življenje in prakso resnično najbolj ustrežna vsebina teh odlokov, od katerih sta kar dva posebnega komunalnega pomena, eden (zadnji) med njimi pa ima še zlasti močno politično obeležje.

Takšno publiciranje v lastnem glasilu z jedrnatno in zelo konkretno obrazložitvijo bi bila tudi solidna osnova za razprave na terenu, hkrati pa v veliko pomoč pri delu funkcionarjem krajevnih skupnosti in vsem drugim družbenopolitičnim delavcem.

Vse to pogrešamo tudi v novem razpisu, ker je tudi sedaj upravni organ pustil krajevnim skupnostim za »pripombe, mnenja in predloge« vsega le 13 dni časa, ne da bi karkoli storil s svoje strani za širše publiciranje in obrazložitev.

In zato, prav zato sem napisal te vrstice, ker menim, da je že čas, da tudi upravni organi, ki pripravljajo odloke s tako pomembno vsebino, na široko odprejo vrata za čimbolj množično razpravo in ne nazadnje tudi zato, ker je ob široko priznani samoupravi ter koristnem sodelovanju občanov čas, da tudi v takih in podobnih postopkih preidemo od besed k dejanjem.

LEV TIČAR

DRUGI O NAS

»KAKO GORI MALOMARNOST«

V rubriki »Pritožno knjigo, prosim!« je Nedeljski od 3. II. 1974 objavil zanimiv prispevek, ki ga je pod naslovom: PROČ S SMETMI! — ZGLEDUJMO SE PO TURISTIČNEM DRUŠTVU RIMSKE TOPLICE napisal SLAVKO FOJKAR iz Skofje Loke, Groharjevo naselje 3.

Z zadovoljstvom ponatiskujemo ta prispevek,

— Ker je v njem izraženo prijetno osebnostno zadovoljstvo pisca, ki živi kot gost med nami,

— ker je z njim izraženo priznanje Turističnemu društvu Rimske Toplice za domiselno ter posnemana vredno obliko akcije »Očistimo naše okolje«, in končno

— ker ta zapis znova potrjuje, da je med našimi občani še vse premalo posluha za čisto okolje, če kljub vsem prizadevanjem še vedno raje odmetavajo odpadke ob poti, na zelenice in nabrežja voda namesto v odpadne košarice, ki sta jih nabavila in namestila Turistično društvo in Krajevna skupnost Rimske Toplice.

Takole je zapisal pisec:

»Sem na zdravljenju v Rimskih Toplicah in prosim, da objavite, kar sem videl pred kratkim.

Ko sem šel na krajši sprehod v bližini zdravilišča, sem nedaleč stran srečal ženičko, ki je tekala po cesti sem ter tja in nekaj pobirala. Prvi hip se mi je njeno početje zdelo nekoliko nenavadno. Pobirala je nam-

reč papirčke, čike, razne škatlice in vse skupaj dajala v cekar. Pozneje je vse skupaj varno skladala v nekakšno piramido ob visokem bregu Savinje.

Vprašal sem jo, kaj to pomeni, ko je skakljala po vrtovih, travnikih in po cestah. Odgovorila je: »Če vas zanima, pa malo počakajte!« Vzela je vžigalice in vse skupaj zažgala, rekoč: »No, zdaj pa pogledjte, kako gori ljudska malomarnost!«

Moje prejšnje začudenje je takoj minilo in sprevidel sem, da ima ženička povsem prav. Povedala mi je, da je od Turističnega društva Rimske Toplice plačana, da zbira navlako in razne smeti, ki jih odmetujejo ljudje. To dela ob vsakem času in z veliko vnamo.

Mislim, da bi se morali še kje drugje lotiti podobnih akcij. Smeti je povsod dovolj, pa naj bo to v Ljubljani, Kranju ali manjših krajih, ko ostane po raznih veselicah in piknikih vse nastlano. Naj še druga turistična in olupševalna društva organizirajo odstranjevanje smeti in odpadkov, saj komunalna podjetja temu niso več kos.«

TEJ ŠTEVILKI STA PRILO-
ŽENA »URADNI VESTNIK
OBČINE LAŠKO ŠT. 1/1974 IN
NJEGOVO KRONOLOŠKO
KAZALO ZA LETO 1973

pravil, nikogar ne more opravičevati, da jih sedaj uveljavimo »vrat na nos«, ne da bi bile vse potrebne spremembe dodobra preštudirane in resnično naravnane na življenje in prakso. Še več: prav zato, ker je stare določbe potrebno zamenjati z novimi, upravičeno pričakujemo, da bi morali biti novi odloki boljši, ne pa v določenih primerih celo slabši od dosedanjih. Za boljšo pripravo pa je potreben čas in kresanje mnenj, saj vsi vemo, da naglica ni nikjer kaj prida!

Na široko govorimo o pravicah občanov, o vlogi družbenopolitičnih organizacij, o uveljavljanju krajevnih

ŠTIRINAJSTA DIVIZIJA

Dolina Gračnice je bila v nekdanjih časih brez prave prometne povezave s svetom. Rimljani so sicer imeli cesto, ki je šla iz Laškega preko Vrha in Gorelc na Mišji dol in nato po Lahovem grabnu proti Savi. Prava cesta od Mišjega dola do Vrha in dalje na Planino je bila zgrajena ob koncu 18. stoletja, od Mišjega dola do Rimskih Toplic pa šele 1870. Dolina Gračnice je živela svoje odmaknjeno življenje. V Jurkloštru so se okrog leta 1170 naselili kartuzijanski menihi, vendar samostan ni spremenil te odmakljenosti. Ime Jurkloštra pa je s kartuzijanskim samostanom prišlo v svetovno zgodovino. Ko so kartuzijani v 16. stoletju zapustili Jurklošter, je kraj za široko javnost prišel v pozabo. Značilno pa je, da so ob nekaterih zgodovinskih dogodkih obiskale ta predel razne vojaške enote na svojih pohodih. Lani smo se tudi v našem listu spominjali 400-letnice, kar je kmečka puntarska vojska pod vodstvom Ilije Gregorića (okrog 600 mož po številu) v mrazu, zimi in visokem snegu, 6. februarja 1573 gazila pot od Lisce čez Lahov graben do Jurkloštra, se tu srečala s puntarsko skupino s Kozjanskega (okrog 120 mož) in skupno z njimi odšla na Planino in dalje na Kozjansko.

V zadnji vojni je bil ta predel prizorišče raznih partizanskih akcij. Že leta 1941 je korakal po dolini Gračnice (v spodnjem toku) I. Štajerski bataljon pod vodstvom Franceta Rozmana — Staneta, ko so se vračali z brežiškega pohoda. V noči od 4. na 5. november so z Voluša krenili po cesti ob Gračnici proti Rimskim Toplicam in pri tem napadli na cesti avtomobil, v katerem se je peljal nemški župan z učiteljem v Jurklošter. Borci so se nato napotili v Lože, kjer

so se odpočili in nahranili pri posestniku Matevžu Deželaku st. (v tej hiši je bil mesec dni prej ustanovljen odbor OF za to področje), nato jim je M. Deželak pokazal pot do lesenega mosta v Šmarjeti, kjer so prekoračili Savinjo. Tedanji gostitelj in vodič Matevž Deželak živi v starosti 85 let na svoji domačiji in je svoje vojne doživljaje popisal v knjigi »Iz trpljenja in krvi«. Ta pohod I. Štajerskega

MILOŠ RYBÁR
dipl. pravnik in prof. zgodovine

bataljona leta 1941 je treba posebej omeniti, ker je bil pozneje zgled za XIV. divizijo, ki je nameravala leta 1944 po isti poti priti čez Savinjo, vendar se ji to ni posrečilo.

Te dni poteka 30 let, odkar je XIV. udarna divizija na svojem pohodu na Štajersko prekoračila Gračnico in nadaljevala pot po ozemlju naše občine do Sv. Petra in Olešič ter se vzhodno od Svetine pomaknila do železniške proge, ki jo je prekoračila med postajama Štore in Senjur.

XIV. divizija je bila prva ustanovljena slovenska divizija. Ustanovil jo je 18. julija 1943 na Dolenjskem glavni štab narodnoosvobodilne vojske in partizanskih odredov Slovenije. Do pohoda na Štajersko je divizija imela za seboj že dosti bojev, saj je bilo ob kapitulaciji Italije septembra 1943 na Dolenjskem dovolj prilike za to. Dne 6. januarja 1944 je divizija krenila iz Suhorja v Beli Krajini na dolgi pohod preko Hrvaške na Štajersko. Ob odhodu iz Bele Krajine je divizija štela 1.112 borcev in bork. Pohod je vodil v imenu glavnega štaba Slovenije pomočnik politkomisarja glavnega štaba Viktor Avbelj-Rudi. Komandant divizije je bil major Jože

Klanjšek-Vasja, namestnik komandanta major Tone Vidmar-Luka, politični komisar je bil Stane Dobovičnik-Krt, njegov namestnik je bil Matevž Hace.

V štabu divizije so bili med drugim tudi zdravnik dr. Stane Kolar kot divizijski sanitetni (zdravstveni) referent, zdravnik-kirurg dr. Milan Červinka-Ziga kot vodja divizijske kirurške ekipe (za operacije) z asistentom dr. Kravosom ter duhovnik Jože Lampret kot divizijski verski referent. Divizija je imela veliko kulturniško skupino pod vodstvom pesnika Karla Destovnika-Kajuha.

V tej skupini je nastala tudi himna XIV. divizije (»Zaplovi pesem...«); besedilo je napisal Kajuh, glasbo Marolt.

Divizija je poleg štaba imela 3 brigade: Tomšičevo s tremi bataljoni, Šercerjevo s štirimi in Bračičevo brigado s tremi bataljoni. Vsaka brigada je imela svojega zdravnika, tako da je bilo v vsej diviziji skupno 6 zdravnikov. Za oborožitev je imela divizija dva protitankovska topa, 9 težkih minometov, 18 lahkih minometov, 12 protitankovskih pušk, 12 težkih strojnic, 35 lahkih strojnic, 180 brzostrelk in približno 900 pušk. Za vsakega od minometov oziroma oba topa so imeli s seboj po 120 granat oziroma min, za vsako težko strojnico po 5000, za lahko pa po 8000 nabojev. Brzostrelke so imele po 500, puške pa po 150 nabojev; poleg tega so imeli s seboj še 500 kg razstreliva. Vse to je tvorilo 126 konjev in mul, divizijski štab pa je imel še 6 jahalnih konj. Za zvezo z glavnim štabom je imela divizija radijsko postajo.

Trije udeleženci pohoda so o tem pozneje napisali knjige: Stane Terčak »(Živi zid«, Celje 1952), Franc Strle »(Med protelarci«, Ljubljana 1953) in Matevž Hace »(Komisarjevi zapiski 1—2, Ljubljana 1957—1959).

Med borci XIV. divizije je bil tudi podporočnik Jože Petek, ki je s fotografskim aparatom spremljal ves pohod in ves čas fotografiral. Ko je bila osvobojena Zgornja Savinjska dolina, je v Gornjem gradu in Ljubnem priredil razstavo preko 300 fotografij s pohoda. Jože Petek je padel januarja 1945. Večina slik, ki jih bomo objavili v teh nadaljevanjih, je Petkovi in jih je skoraj vse dal na razpolago Muzej ljudske revolucije iz Ljubljane. General Lado Ambrožič-Novljan je v posebni knjigi popisal ves pohod (Pohod Štirinajste, Nova Gorica 1967, 302 str.); ker se sam pohoda ni udeležil, je skupaj z nekdanjim namestnikom komandanta divizije prehodil vso pot, predno je napisal knjigo. Večina podatkov za ta članek je vzeta iz Ambrožičeve knjige.

XIV. divizija je po odhodu iz Bele Krajine en mesec korakala po hrvaškem ozemlju. Zima je tedaj bila iz-

KOMANDANT XIV. DIVIZIJE JOŽE KLANJŠEK-VASJA (DESNO) IN NJEGOV NAMESTNIK TONE VIDMAR-LUKA

NA POHODU ČEZ GRAČNICO

redno mila, vreme je bilo podobno letošnjemu, snega ni bilo nikjer. Po enomesečnem pohodu po Hrvaški je 6. februarja 1944 prekoračila Sotlo in s tem mejo med tedanjo »Nezavisno državo Hrvatsko« in nemškim okupacijskim ozemljem na Štajerskem.

prehodu čez Sotlo je divizija štela 1025 borcev, oborožitev pa je ostala ista kot ob odhodu iz Bele Krajine, le 70 pušk in ene strojnice je bilo manj.

Nemci so že dan po prihodu divizije poslali na Kozjansko 1300 mož,

(ponoči do — 23 stopinj) in začelo je snežiti. XIV. divizija je v noči od 10. na 11. februar prekoračila cesto Planina—Sevnica, ki je bila najmanj zasedena, ker Nemci niso pričakovali, da se bo divizija usmerila v notranjost. Nemci si še sedaj niso bili na jasnem, kako močne enote imajo proti sebi. 11. februarja je prišla na pomoč podoficirska šola iz Maribora (z oficirji 580 mož) in poveljnik te šole, polkovnik dr. E. Treeck je tega dne prevzel poveljstvo nad boji proti XIV. diviziji. Vse nemške enote so tega dne štete že skoraj 3000 mož, torej je bila nemška premoč skoraj trikratna. Poleg enote redne vojske so v teh bojih sodelovale vse razpoložljive nemške sile, oddelki SS, policija, orožniki in vermanšaft. Enote vermanšafta (Wehrmannschaft) so štete skoraj 1000 mož in so bile sestavljene iz članov štajerskega Heimantbunda, ki so imeli doma orožje in uniforme ter so bili pripravljeni, da jih ob potrebi pokličejo v akcijo proti partizanom.

Enotam vermanšafta je poveljeval sam zvezni vodja Heimantbunda Franz Steindl iz Maribora. Nemci so imeli v tej akciji od težke oborožitve na razpolago 4—6 topov, 2 jurišna samohodna topa, 4—8 tankov in oklopnih avtomobilov, 2 letali in približno 25 kamionov. Zaradi snežnih zametov so pa lahko uporabljali le topove in letala. Ze omenjena podoficirska šola je na vožnji od Sentjurja na Planino obtičala v snegu in morala na Planino peš. Novi poveljnik Treeck je spoznal, da so partizani ušli iz obroča.

(NADALJEVANJE SLEDI)

VODJA POHODA XIV. DIVIZIJE VIKTOR AVBELJ-RUDI IN NAMESTNIK KOMANDANTA DIVIZIJE TONE VIDMAR-LUKA

Nemška obveščevalna služba je bila o pohodu XIV. divizije točno obveščena o številčnem stanju divizije in o tem, da je namenjena na Pohorje, vendar Nemci tega niso verjeli. V letu 1943 je Nemčija že doživljala poraze na frontah in njena zaveznica Italija je kapitulirala, toda v času pohoda XIV. divizije je bila Nemčija še močna in fronte so bile še daleč od nemškega ozemlja. Ob kapitulaciji Italije septembra 1943 je partizansko gibanje zavzelo velik obseg na ozemlju, ki so ga dotadaj zasedali Italijani, saj so partizani zasedli tedaj večino ozemlja razen krajev ob progi Ljubljana—Trst. Nemci na svojem okupiranem ozemlju na Štajerskem kaj takega niso bili vajeni, saj so ob koncu leta 1943 štete vse partizanske enote na slovenskem Štajerskem skupno okrog 800 borcev (od tega Šlandrova brigada okrog 400, ostalo so bile pa manjše enote), ki si zaradi pičlega števila niso mogli privoščiti tako velikih akcij kot na ozemlju pod italijansko okupacijo.

Nemci niso mogli verjeti, da bi prišla na Štajersko cela partizanska divizija z namenom, da tukaj ostane. Zato je divizija brez odpora prešla Sotlo pri Sedlarjevem. Ko je bila divizija že vsa na Štajerskem in so Nemci proti njej že poslali svoje enote, se jim je vse to še vedno zdelo tako neverjetno, da so pričakovali, da bo divizija ostala na Štajerskem samo nekaj dni in se nato umaknila nazaj na Hrvaško ali Dolenjsko. Ob

večinoma iz celjske garnizije, naslednjega dne jih je bilo že preko 2000. Na Kozjanskem so se vneli boji; partizani so napadli rudnik Senovo. Nemci so zaprli s svojimi četami mejo proti Hrvaški in pa smer proti Dolenjski; partizane naj bi obkolili na Bohorju, kjer so se tedaj zadrževali. Tedaj je pritisnil mraz

KULTURNIŠKA SKUPINA XIV. DIVIZIJE: 1. VRSTA OD LEVE — BRINA; J. LAVRIC, VERA; 2. VRSTA DESNO — JOZE LAMPRET; 3. VRSTA DESNO —KAJUH

NA NOVI ŠOLI

Pol drugega šolskega leta na novi šoli je za nami. To se pravi, da učenci in kolektiv centralne šole že leto in pol delajo v povsem drugačnih pogojih kot na stari šoli — v drugačnih pedagoških, psihičnih in higiensko-zdravstvenih pogojih dela.

2. septembra 1972, ko je bila svečana otvoritev, sicer ni daleč za nami, na razmere v stari šoli pa smo že skoraj pozabili. Ugotavljamo, da to niti ni tako čudno. Vemo namreč, da se človekova narava prijetnim in ustreznim razmeram hitro prilagaja, neustreznim pa seveda ne, čeravno tudi to vemo, da primerjave med staro in novo šolo sploh ni. Če na stari šoli nismo imeli nobenih možnosti za normalno delo, če nismo mogli razvijati niti umskih, niti fizičnih lastnosti naših otrok, če nismo imeli pogojev za sodobni proces pouka (brez telovadnice, brez tehnične delavnice, brez kabinetov in učil), pogojev za normalen higiensko-zdravstveni razvoj (neustrezne »učilnice«, neustrezne klopi, brez kuhinje in jedilnice), potem imamo na novi šoli vse osnovne pogoje za delo. Šola je lepa, funkcionalna, če pa jo primerjamo z drugimi osnovnimi šolami po Sloveniji, moram reči, da razkošna v nobenem pogledu ni. Na novi šoli ni nobenega prostora, ki ne bi bil povsem izkoriščen in v skladu s predpisano kvadraturo glede na število otrok. Namesto kakršnekoli avle za glavnim vhodom — razkošne ali skromne — imamo takoj do zadnjega kotička napolnjeno garderobo.

Ena največjih pridobitev je vsekakor telovadnica, ki jo koristijo učenci in odrasli. Ta je zasedena vsak dan do poznih večernih ur. Ker se zavedamo njene pomembnosti in njene vrednosti, prav vsi priznavamo, da jo moramo varovati in dosledno vzdrževati. Zato smo sprejeli stroge predpise, ki se jih večina tudi drži — zavedajoč se, da mora ta lepa telovadnica v centru šolskega objekta služiti še poznejšim generacijam. Rezultati telesne vzgoje so že vidni na različnih področjih. Priznati moramo, da so naši učenci šele lani prvič začeli resnično telovaditi.

Vsestransko izkoriščen je tudi večnamenski prostor, ki ga koristimo za jedilnico, za varstvo vozačev, za rditeljske sestanke, za zbere kolektiva in celo za prireditve. V pedagoškem pogledu so največja pridobitev kabinetne učilnice s kabineti, ki smo jih letos že nekoliko opremili. Na nov način dela so se učenci dokaj hitro privadili.

Morda le nekoliko pogrešajo matične učilnice, ki so v marsikaterem pogledu združevalne razredne kolektive. Presenetljivo je, da to vloga v

nekem smislu opravljajo celo razredni boksi v garderobi.

S higiensko zdravstvenega stališča pa je brez dvoma marsikaj rešilo primerno pohištvo — namenjeno za določene razvojne stopnje. Učenci sedijo za mizami, ki so le njihovi razvojni stopnji primerne. Kar zadeva prehrano, svetlobne in toplotne razmere, pa s staro šolo ne more biti nobene primerjave.

Morda bo kdo vprašal: »Kaj pa pouk in učni rezultati?« Da, tudi tu je mogoča primerjava, čeprav v formalnem pogledu bistvenega skoka ni. Pouk poteka seveda v povsem drugačnih okoliščinah, ki pomenijo zares veliko stopnjo modernizacije, učni rezultati pa s primerjavo na stari šoli niso boljši. Odgovor je samo eden. Kvaliteta znanja je spričo večjih možnosti kvalitetnega pridobivanja znanja vsekakor dosti višja, višji pa je tudi kriterij zahtevanega znanja, skratka spričo ugodnejših pogojev pouka učitelje le več zahteva.

V pogledu sodelovanja šole z okolico moram poudariti, da je preko telovadnice ta široko odprta zlasti Partizanu. Ker pa so stroški vzdrževanja silno visoki, bi bilo prav, če bi imel Partizan več možnosti, da bi pri financiranju bolj enakopravno sodeloval — v skladu s svojim koriščenjem.

Kar pa zadeva ostale prostore, je treba ponovno povedati, da so ti tako strogo racionalno grajeni za potrebe šole, tako specifično prilagoje-

Z OBČNEGA ZBORA ŠK LAŠKO

PROSTORI - osnovni problem

Pred dobrimi dvema leti, so laški šahisti na ustanovnem občnem zboru sprejeli sklep o ustanovitvi SK Laško. Že takrat je bilo ugotovljeno, da prostori, v katerih bodo šahisti delovali, zaradi pomanjkanja sanitarij niso ustrezni.

V letošnjem letu pa je bila ista problematika obravnavana tudi na občnem zboru kluba, ki je bil 25. januarja v Domu upokojenecv v Laškem. V predsednikovem poročilu, v katerem je bil podan pregled šahovske dejavnosti, je bil ta problem nakazan kot ena od glavnih ovir za to, da klub ne deluje tako, kot bi bilo želeli. Trenutno vedrijo šahisti v Domu upokojenecv, kjer pa pogoji za šahovsko igro niso najboljši, saj je dom odprtega tipa, poleg tega pa so prostori tudi večkrat zasedeni.

V kasnejši razpravi, ki je sledila poročilu, so bili navzoči mnenja, da je glavna naloga novega upravnega odbora, ki šteje 8 članov, dokončna re-

ni določenim stopnjam in pouku, da jih je za druge namene težko uporabljati. Mimo tega pa so tudi silno odmaknjeni od glavnega vhoda.

Skratka delo na novi šoli poteka z vsem članom. Priznati pa moram, da vse možnosti še vendarle niso izkoriščene, zlasti v pogledu svobodnih aktivnosti, ki opravljajo v vzgojnem pogledu silno pomembno poslanstvo. Poglavitni vzrok za to so učenci, ki se vozijo v šolo z avtobusi. Teh pa je več kot polovica. Tega problema pa tudi nova šola ni mogla premostiti. Šola išče vse možnosti, da te dejavnosti v danih pogojih razvija. Dokaz za to so tudi literarne, dramske, glasbene in druge uspele prireditve.

MILKO VAHČIČ

Šolsko športno društvo

Šolsko športno društvo v Radečah je pred dnevi slavilo poseben jubilej. Tri leta že na naši šoli obstaja to društvo, ki ga samostojno vodijo pionirji pod vodstvom mentorjev. Člani tega društva so priredili samostojno akademijo in razvili svoj program. Na odru so se ob spremljavi glasbe vrstile ritmične točke in vaje v parterju.

Posebno svečan trenutek je bil, ko je predstavnik tovarne Peta ki je bila pokrovitelj razvitja prapora, razvil zastavo. To zastavo je po ideji likovnega krožka izdelal ročnodelski krožek na naši šoli. Ob tej priložnosti so dobili priznanja tudi najboljši športniki.

KARMEN STRNAD

štejev tega problema. Seveda pa bo to brez pomoči ustreznih dejavnikov zelo težko, ali celo nemogoče. Splošno mnenje je, da bi morali klubu priskočiti na pomoč vsi tisti, ki so za šahovsko dejavnost v Laškem zainteresirani in jim ni vseeno, ali bo klub deloval ali ne. Pri tem naj ne bi zamenarili ugotovitve, da ima šah v Laškem določeno tradicijo in da je bila šahovska igra pred leti med mladino zelo razširjena.

Sklepna ugotovitev zbora je bila, da se mora propagiranju šaha med šolsko mladino posvetiti več pozornosti, saj je prav od mladih odvisno, kako bo s šahovsko dejavnostjo v bodoče.

Po končanem zboru je bil odigran brzoturnir. Premočno je zmagal inž. Vlado Pipal z 10,5 točke. Sledijo: Kokočec 9, Šuhl 8, Pavlovič 7,5, Privšek 7, Božič in Košak 6 itd.

KARL PRIVŠEK

800 LET JURKLOŠTRA (26)

Po Quintanovih intervencijah na najvišjih mestih so bili jezuiti pripravljeni vrniti oba samostana pod pogojem, da jim bodo kartuzijani plačevali vsako leto 1200 zlatih goldinarjev za štipendije in povrnili stroške, ki so jih imeli z upravo v dveh letih.

Kartuzijani so ta pogoj sprejeli in 1593 so jezuiti vrnili oba samostana. Da bi zmogli plačevanje štipendij, so kartuzijani dali Jurklošter v najem Antonu Mosconu, da bi za to plačeval letno 1100 goldinarjev. Toda pri plačevanju se je zataknilo in v tem sporu je papež potegnil s kartuzijani, nadvojvoda Ferdinand pa z jezuiti. Obe strani sta spoznali, da niti Jurklošter niti žički samostan ne bosta mogla redno plačevati štipendij, jezuiti so pa denar sproti potrebovali za študente. Quintana je potoval v Rim, da bi pri papežu dosegel preklic odločbe o plačevanju štipendij (jezuiti naj bi raje dobili nekaj posestev kartuzije Pleterje), nadvojvoda je pa hotel odpraviti vse štiri kartuzije na slovenskem ozemlju. Končno sta izredni poslanik Quintana in papeški nuncij grof Hieronim Porcia dosegla, da je nadvojvoda Ferdinand ohranil žičko kartuzijo in pa Bistro, Jurklošter in Pleterje pa je ukinitelj in izročil posestvo jezuitom (Jurklošter graškim, Pleterje pa ljubljanskim).

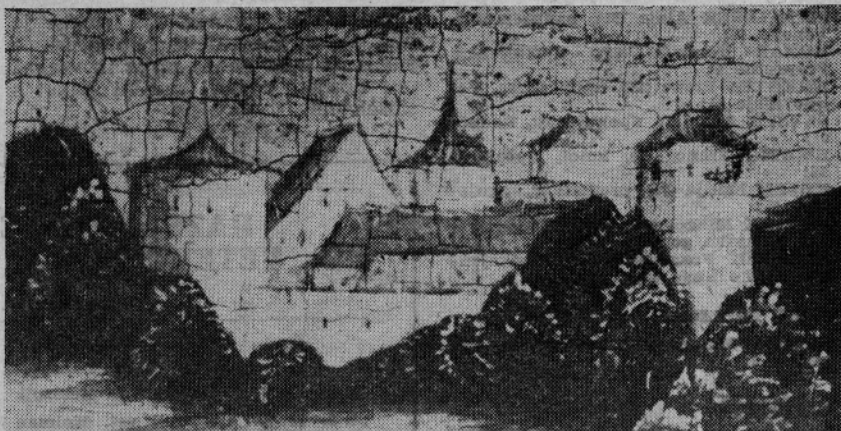
To se je zgodilo leta 1595, papež Klemen VIII. je to nadvojvodovo odločitev potrdil 23. marca 1596. Tako je tudi formalno prenehala kartuzija Jurklošter, ki je že nekaj desetletij hiralala.

Tako se je Jurklošter, čigar ime je bilo 400 let znano v svetovni zgodovini, umaknil v zatišje. Nič več se papeži in velikaši niso ukvarjali s problemi Jurkloštra in mu izkazovali naklonjenost. Jurklošter je utonil v pozabo. Iz časa, ko so Jurklošter prevzeli jezuiti, se nam je ohranil popis živine na samostanski pristavi (na Marofu) in iz tega lahko sklepamo na tedanje premoženjsko stanje. Po inventarnem zapisu iz leta 1593 je bilo 43 krav, 3 teleta, 21 ovac, 16 jagnjet, 51 koz in 3 kozlički, torej kar veliko živine, ki je zadostovala za približno 30-člansko samostansko družino; ko pa so razni oskrbniki gledali samo na svoje koristi, pa tudi tako velika čreda živine ni zadostovala. Vladarjeva zahteva, naj iz dohodkov Jurkloštra vzdržujejo študente v Gradcu, je tudi naletela na ovire, ker je bilo treba pridelke najprej vnovečiti in nato poslati denar v Gradec. S tem, da so posestvo prevzeli jezuiti sami, so si lahko po svoji volji uredili pritekanje dohodkov v Gradec.

Z ukinitvijo samostana je prene-

halo v Jurkloštru kulturno delovanje, ki so ga kartuzijani opravljali štiri stoletja in s katerim smo se seznanili v teh nadaljevanjih. Če že ne 1573, so pa sedaj jezuiti prevzeli jurkloštrsko knjižnico in jo prepeljali v Gradec. V Ljubljani so se po slučaju ohranile le 3 rokopisne knjige iz jurkloštrske knjižnice. Odslej je Jurklošter samo še posredno služil kulturnim namenom, namreč na ta način, da so jezuiti z dohodki samostanskega posestva opravljali svojo vsestransko kulturno dejavnost. Omenili smo že, da so jezuiti pred 400 leti (1573) prišli v Gradec z name-

ukinitvi jezuitskega reda 1773 prešla v državne roke in obstaja taka še danes. Prav tako so tudi v Ljubljani začeli jezuiti z visokošolskim študijem davno pred ustanovitvijo sedanje univerze. Univerza v Zagrebu je leta 1969 praznovala svojo 300-letnico v spomin na ustanovitev tamkajšnje jezuitske visoke šole. Za tako široko kulturno udejstvovanje graških jezuitov so bili torej namenjeni dohodki bivšega samostana v Jurkloštru. Nadvojvoda Ferdinand je leta 1602 potrdil jezuitom posest Jurkloštra in ponovil namen posesti: vzdrževanje študentov. Študenti, ki so do-

SLIKA JURKLOŠTRA IZ ZAČETKA 16. STOLETJA, NASLIKANA SAMO PO DOMISLIJI BREZ ZVEZE Z RESNICNOSTJO (Iz knjige dr. M. Zadnikarja: Srednjeveška arhitektura kartuzijanov)

nom, da bi zmanjšali vpliv protestantov. Ob nastopu vlade nadvojvode Karla leta 1564 je bilo v Gradcu od 12.000 prebivalcev samo nekaj nad 200 katoličanov, ostali pa so bili vsi prestopili k protestantom, zato so se moralni jezuiti na vse načine truditi, da bi si spet pridobili pristaše. Omenili smo že vse stopnje šol, ki so jih jezuiti uvedli, poleg tega je pa treba poudariti, da so z učenci teh šol posebej gojili tudi glasbo in gledališče. To ni bilo samo v Gradcu, tudi v Ljubljani (kjer so se naselili jezuiti 1595 in se vzdrževali z dohodki kartuzije Pleterje) so bile pri jezuitih prve gledališke predstave domačinov (do tedaj so gledališče poznali le po predstavah potujočih italijanskih igralcev) in tudi prve slovenske gledališke predstave so bile pri jezuitih.

Višek vseh teh prizadevanj je bila ustanovitev jezuitske univerze v Gradcu 1586; vsi profesorji so bili iz jezuitskega reda, študenti pa večinoma iz južnih dežel (severne so imele že univerzo na Dunaju), torej poleg nemško govorečih tudi Slovenci, Hrvači in Italijani, celo Madžari so bili že v prvih letih vpisani na graški univerzi. Ta univerza v Gradcu je po

bivali štipendije iz dohodkov Jurkloštra so se imenovali »jurkloštrski gojenci«.

V Jurkloštru samem se v tem času ni kaj posebnega dogajalo. Ker je bil tudi novi gospodar samostan, sta ostali obe cerkvi v Jurkloštru in Zidanem mostu, tudi vnaprej izvzeti iz oblasti župnika in škofa. V samostanu sta bivala en duhovnik in civilni oskrbnik posestva. Jezuiti so nad en vhod v samostan vzdali ploščo, ki omenja, da je nadvojvoda Ferdinand prepustil 1595 samostan jezuitom; ta plošča ni več ohranjena.

Samostanska posest je pod jezuiti ostala ista kot pod kartuzijani, le da so jezuiti kupili 1647 gospostvo Velika Breza s podložnimi kmeti in so to gospostvo pozneje združili z Jurkloštrom. Jezuiti so Jurklošter včasih dajali v najem, tako je bil leta 1600 najemnik baron Mark Anton Moškon, sorodnik Janeza Krstnika Valvasorja, lastnik gospostva na Planini. Jezuiti so prav tako kot kartuzijani obdržali sodstvo nad svojim ozemljem.

(NADALJEVANJE PRIHODNJIČ)

GIBANJE PREBIVALSTVA V OBČINI

SMRTI

JURKLOŠTER

— ZUPANC Anton (86), kmet, Lahovgra-
ben 19.

LAŠKO

- HORJAK Elizabeta (69), gospodinja,
Marija Gradec 6;
- MARTINŠEK Franc (92), upokojenec,
Podsmihel 10;
- OSTIR Marija (75), gospodinja, Rečica 8;
- GOTAR Amalija (75), gospodinja, Jago-
če 19;
- ULAGA Ivan (62), upokojenec, Deb-
ro 48;
- SENICA Frančiška (82), upokojenka,
Ogeče 13;

RADEČE

- MARTINŠEK Alojz (50), nadpremičar,
Vrhovo 46;
- KOŽAR Terezija (66), upokojenka,
Prapretno 6;
- KOKOTEC Franc (65), upokojenec, Ve-
liko Širje 54;
- SEVŠEK Ana (82), upokojenka, Radeče
44;
- KMETIČ Franc (62), kmet, Počakovo
16;
- KOSEM Matija (78), preužitkar, Jagnje-
nica 35;
- MOČNIK Mihael (70), socialni podpira-
nec, Brunška gora 8;
- KLADNIK Frančiška (77), upokojen-
ka, Veliko Širje 46;

RIMSKE TOPLICE

- SENICA Mihael (77), upokojenec, Se-
nožete 6;

POROKE

LAŠKO

- VUGA Franc, rudar, Strmca 35 in
ZAVSKI JELKA, delavka, Strmca 30;
- SANDA Drago, zidar, Rečica 142 in
NAPRET Marija, natakarcica, Rečica 135;
- GOLOB Janez, električar, Tovsto 8 in
ZAJC Zofija, delavka, Tovsto 8;
- MILČINOVIČ Dušan, slikopleskar, Ce-
sta na Svetino 22 in
ULAGA Aleksandra, prodajalka, Zi-
gon 1;
- MAČEK Karl, rudar, Lipni dol 1a in
KUNŠEK Angela, delavka, Marijina
vas 13;
- VENGUŠT Božidar, ključavničar, Be-
lovo n. h. in
MISMAŠ Janja, trgovska pomočnica,
Belovo.

»Naše delo« izhaja mesečno — Izda-
ja Skupščina občine Laško — Ure-
juje uredniški odbor — Odgovorni
urednik Lev TICAČ — Uredništvo
in uprava: Laško, Ulica Borisa Kraig-
herja 2, telefon 73-045, interna šte-
vilka 007 — Cena za številko 1 din —
Ziro račun pri Službi družbenega
knjigovodstva, podružnica Laško št.
50710-637-55419 — Rokopise, objave in
oglasne za vsako številko sprejemamo
do 15. dne v mesecu — Nenaročenih
rokopisov ne vračamo — Tisk in
kličiji AERO, kemična in grafična
industrija Celje — Glasilo je opro-
ščeno temeljnega davka na promet
proizvodov na podlagi mnenja Re-
publiškega sekretariata za informa-
cije SR Slovenije (št. 421-1/72 od
30. maja 1973).

OB NOVEM LETU

ZA MLADE IN NAJMLAJŠE V RADEČAH

V Radečah smo novo leto pričakali v veselem razpoloženju. Posebno mladi smo imeli obilo dela. Z veji-
cami, katere smo polepšali z novolet-
nimi okraski, smo okrasili razrede in
napise »Srečno novo leto«. Da bi bilo
praznovanje čim lepše, smo gledali
filme pod naslovom: URA RISANK.
Posebno težko smo pričakovali dedka
Mraza.

V soboto smo imeli ob 9. uri za
učence dopoldanske izmene igrico
SNEGULJČICA. To igrico je naštu-
diral dramski krožek pod vodstvom
prof. Pešca. Čudovita scena na odru
nam je pričarala čarobni svet prav-
ljice. Tudi nastopajoči so se potrudili
in popeljali nas vse v svet Snegulj-
čice in Palčkov.

Za učence popoldanske izmene je
bila zopet Sneguljčica. Po igrici je
stopil na oder dedek Mraz in vsake-
mu učencu podaril darilni paket s
slaščicami.

Za najmlajše otroke pa je poskrbel
lutkovni krožek z igrico RDEČA KA-
PICA. Po igri so bili otroci obdarjeni
z darilnim paketom dedka Mraza, ki
so se ga komaj nagledali. Lutkovni
krožek je z igrico gostoval še v vrtcu,
v osnovni šoli Svibno in Zidanem
mostu.

Za občane Radeč in okolice bodo
igrico Sneguljčica še ponovili. Nasto-
pajoči si želijo, da bi si jih ogledalo
čim več ljudi.

KARMEN STRNAD

Dopisujte v

*naše
delo*

RAZPORED DEŽURNE SLUŽBE VETERINARSKÉ POSTAJE LAŠKO

ZA ČAS OD 15. 2. DO 15. 3. 1974

1974	Zivinozdravnik	Telefonska številka
16. 2.—18. 2.	Dipl. vet. Železnik Egon, Laško, Strmca 6	
23. 2.—25. 2.	Dipl. vet. Kolman Jakob, Laško,	73-979
2. 3.—4. 3.	Dipl. vet. Vahtar Boris, Radeče	(Kličite LM Radeče)
9. 3.—11. 3.	Dipl. vet. Železnik Egon, Laško, Strmca 6	

Dežurstvo v zgoraj navedenih dneh traja od 12. ure prvega dne do 7. ure zjutraj tretjega dne.

Dežurni veterinar opravlja umetno osemenjevanje v času dežurstva na poziv lastnika plemenice na določenem mestu.

ZDRAVSTVENI DOM CELJE

RAZPORED DEŽURNE SLUŽBE

ZA ČAS OD 1. 3. DO 31. 3. 1974

DEŽURNI ZDRAVNIK

V MARCU

BABURAK-GRAKALIČ
dr. Vesna

5., 8., 9., 10., 12., 19., 26.,

DOLANC dr. Jože

7., 14., 15., 16., 17., 21., 28.,

PEČAR dr. Samo

4., 11., 18., 22., 23., 24., 25.,

VELIKONJA dr. Tone

1., 2., 3., 6., 13., 20., 27., 29., 30., 31.

Potrebni obiski na domu naj se naročajo pri posameznih zdravnikih v času njihove ordinacije.

Zdravnik, ki nastopi ob delavnikih ob 19. uri dežurno službo, je doma v stalni pripravljenosti od 14. do 19. ure.

Za območje Radeč opravlja od 1. februarja 1974 dalje dežurno službo ambulanta Radeče po razporedu, ki je objavljen v ambulanti Radeče.